

II.

Специална секция:

**Юбилейна онлайн научна конференция
„30 години факултет „Математика и информатика“
във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“**

**Факултет „Математика и информатика“ –
Тридесет години утвърждаване на иновативни специалности
за професиите на бъдещето
(Академично интервю)**

През 2020 година факултет „Математика и информатика“ (ФМИ) отбеляза 30 години от създаването си като основна структура на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. По този повод разговаряме с доц. д-р Марияна Николова, декан на ФМИ към ВТУ. Тя заема ръководния пост от средата на 2019 г. и наследява отговорността да ръководи ФМИ – един факултет с атрактивни специалности, които през XXI век са перспективни за новите професии на бъдещето: компютърен специалист, програмист, софтуерен инженер, информационен брокер при управление на дигитални медии, учител по математика, информатика и информационни технологии.

Доц. Николова, какво означава за Вас позицията „Декан на факултет“ с над тридесетгодишна история?

М.Н.: За мен това е голяма отговорност, свързана с признание, поддържане и надграждане на постиженията на академичния състав на ФМИ и факултетските му ръководства през изминалите тридесет години. Факултет „Математика и информатика“ като основно звено на Великотърновския университет вече 30 години има трайно присъствие в академичните среди. Постигнатото през този период е плод на труда и постоянството, на професионализма и отдадеността на всички преподаватели и служители на факултета. Гордеем се със сериозните професионални успехи, постиженията и реализацията на нашите студенти и докторанти, с научното израстване на всички преподаватели от факултета.

Доц. Николова, припомнете как се създаде ФМИ като структура в един университет като ВТУ, известен с хуманитарната си насоченост?

М.Н.: Началото е през 1986 г. Благодарност към ентузиастите, които през 80-те години на миналия век бяха белите лястовици за реализиране идеята във ВТУ да има специалности, в които е необходимо обучение по математика на бъдещите начални и детски учители. Голям принос за идеята има проф. д-р Иван Ганчев, преподавател от Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и пръв преподавател във ВТУ по математика и методика на преподаването ѝ. Продължител на делото му е проф. д-р Марга Георгиева. По-късно се разкрива специалност „Информатика“. С решение на Академическия съвет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ от **17.12.1990 г.** се създава нов факултет „Математика и информатика“, включващ съществуващите вече катедри – Алгебра и геометрия, Информатика и Математически анализ. Назначава се ръководство: декан: проф. д-р Недю Иванов Попиванов и зам.-декани: доц. д-р Марга Янкова Георгиева и доц. д-р Георги Николов Георгиев. Всички факти за създаването и развиването на ФМИ са описани и визуализирани в книгата „История на факултет „Математика и информатика“ и в сайта на ВТУ (<https://www.uni-vt.bg/bul/pages/?page=1097&zid=164>)

На проведената Юбилейна конференция на ФМИ (28.11.2020 г.) първият декан на ФМИ, проф. д-мн Недю Попиванов припомни, че от април 1986 г. със заповед на Министерството на народната просвета в рамките на Педагогическия факултет на ВТУ се създава катедра „Математика и информатика“ с ръководител доц. Ради Кабаиванов. Първата специалност „Математика и информатика“ се разкрива през март 1987 г. със заповед №114-103 на министъра на народната просвета, а през 1988 г. вече се обучават студенти по новоразкритата специалност „Информатика“, но все още към 1990 г. няма ФМИ като самостоятелна университетска структура.

Доц. Николова, до коя година датират събитията в „Историята на ФМИ“? Какво е продължението на неговата история?

М.Н.: Да, наистина книгата представя периода от създаването на катедра „Математика и информатика“, основаването на ФМИ и развитието му до **2013 г.** Съставители са проф. д-р Маргарита Тодорова, проф. д-р Даринка Гълъбова и проф. д-р Виолета Маринова. На **17.12.1990 г.** с решение на Академичния съвет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ се създава нов факултет „Математика и информатика“ като естествено продължение на първоначално съществуващата в Педагогическия факултет катедра „Математика и информатика“. За преподаватели са привлечени доказани специалисти от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, от Българската академия на науките и от други университети в страната. Постепенно се утвърждава щатният академичен състав на факултета. Вече 30 години ФМИ има трайно присъствие в академичната общност на Великотърновския университет, като за кратко време се превръща в негово значимо структурно звено. В момента факултет „Математика и информатика“ обучава студенти по 5 бакалавърски, 11 магистърски и 3 докторски специалности (образователни програми) в три професионални направления: Педагогика на обучението по... (математика и информатика), Информатика и компютърни науки, Математика.

Постигнатото през годините е плод на труда и постоянството, на професионализма и отдадеността на всички преподаватели и служители на факултета. Историята трябва да се познава и ние дължим на бъдещите поколения продължаването на летописната книга на нашия факултет. Такова обещание дадохме в дискусиата на Юбилейната конференция на 28.11.2020 г. – да допълваме с факти за събития, постижения и снимки историята на ФМИ. Мултимедийните средства и компютърните технологии позволяват днес да напишем електронна книга за „Историята на ФМИ на ВТУ“ през XXI век.

Може ли да откриете с какво най-много се гордее ФМИ?

М.Н.: Труден въпрос, защото във ФМИ работят много преподаватели и служители, обучават се студенти (бакалаври, магистри и докторанти) в много специалности и програми. Резултатите са следствие на екипната дейност и условията, които Университетът ни е предоставил за обучение и наука. Всеки от академичната общност е постигнал резултати, с които сме горди.

Но нашата основна мисия е образователната и затова най-голямата награда за труда на всички, които 30 години градят историята на факултета, са постиженията и реализацията на нашите възпитаници. За 30-те години на съществуване и развитие за успехите на факултет „Математика и информатика“ недвусмислено говори броят на дипломираните и реализираните студенти, които са най-ценната реклама и заслужената гордост на факултета.

Като доказателство за реализацията на нашите студенти е позицията на ВТУ в рейтинговата система на най-добър ВУЗ извън столицата, обучаващ студенти в професионално направление „Информатика и компютърни науки“ за втора поредна година. Заслужава внимание и фактът, че студенти от факултет „Математика и информатика“ ежегодно се включват в университетски, национални и международни конкурси и състезания. Спечелените от тях призови награди и медали доказват и утвърждават авторитета на факултета и университета. Гордеем се и с младите си учени като гл.ас. д-р Мария Стефанова Джумалиева-Стоева, спечелила стипендия на ЮНЕСКО по програмата „За жените в науката“.

Изминалата 2020 година ще започнем като година, която промени света и всички нас – годината на “Covid 19” с периодичен локдаун. Как факултет „Математика и информатика“ успя да осъществи дейностите си в учебната и научната сфера ?

М.Н.: Великотърновският университет много бързо пренастрои формата за присъствено обучение към електронно обучение от разстояние с помощта на съществуващата собствена електронна платформа. През 2020 г. световната пандемия “Covid 19” ни принуди да се срещаме виртуално и да работим електронно във виртуални учебни зали, за да изпълняваме нашите професионални задачи и мисия. Разработени са стотици електронни ресурси, електронни тестове и виртуални учебни зали за лекции и консултации. За нашите преподаватели от ФМИ тези умения са базисни и не представляваше трудност да осъществяват онлайн обучение.

Всеки юбилей провокира да се обърнем към миналото с благодарност за постигнатото, но също така да погледнем с надежда към бъдещето. Доц. Николова, какви са перспективите за развитие на ФМИ?

М. Н.: Тази юбилейна година събуди в нас много спомени, провокира вълнения и почит към първопроходците – основатели на ФМИ.

Първо, дължим благодарност към всички, които са създали и развиват до днес научни школи в основните направления на факултет „Математика и информатика“: Педагогика на обучението по математика и информатика, Информатика, Компютърни науки, Математика. Благодарение на тях сме свидетели на научното и професионалното израстване на нови поколения преподаватели, докторанти и студенти. Факт е разкриването на нови специалности и магистърски програми в съответствие с бурното навлизане на съвременните технологии и необходимостта от специалисти от ново поколение, притежаващи математическа, дигитална и информационна компетентност.

На второ място, трябва да отчетем **създаването на нови специалности и програми**, съответстващи на потребностите на пазара на труда. Затова още през 2004 г. започва обучение по нова бакалавърска програма „Компютърни науки“, като първите студенти отбелязват своеобразен рекорд за ВТУ – всички записани първокурсници са с максимален бал (отличен 6.00 на кандидат-студентския изпит по математика и отличен 6.00 от дипломата за завършено средно образование). През 2016 г. стартира новата специалност „Софтуерно инженерство“. При нейното конструиране философията на новия проект е насочена към обвързване на бизнеса с обучението. За обучението на студентите са поканени да преподават реално работещи програмисти и асистенти от ИТ сектора, които са изключително мотивирани да предадат опита си. Студентите от първия випуск на тази специалност се дипломираха през лятото на тази година.

Най-новата бакалавърска специалност „Информационно брокерство и дигитални медии“, по която ФМИ обучава студенти, е разкрита през 2018 г. като отговор на необходимостта от специализирано обучение в тази област.

Особено перспективни са магистърските програми в професионалното направление „Информатика и компютърни науки“ (Приложни компютърни науки, Уеб технологии и разработване на софтуер, Информационни системи в съдебната и изпълнителната власт и др.) и програмите в професионално направление „Педагогика на обучението по...“, обучаващи педагогически кадри по математика, информатика и информационни технологии.

Дипломираните компютърни и софтуерни специалисти във ФМИ са сред най-високо платените, а търсенето им на пазара на труда е традиционно високо. Завършилите педагогически специалисти по математика и информатика са изключително търсени от директорите на училища от цяла Северна България. Нашите възпитаници, още като стажант-учители на педагогическа практика, доказват своята висока професионална подготовка и са предпочитани учители по математика, информатика и информационни технологии. През тази епидемична 2020 г. стажант-учители реално заеха местата на учители, които отсъстват от училище.

Третата перспективна насока за развитие на ФМИ е поддържане на връзката „**обучение – бизнес**“. Сътрудничеството на факултета с ИТ бизнеса е традиционно. Нашите студенти са от всички краища на България и намират прекрасния ни град за привлекателно място за стартиране и развитие на ИТ бизнес. Велико Търново се превръща в ИТ средище и фирмите от този бранш непрекъснато се увеличават. Доказателство за това е учреденото през септември 2019 г. сдружение „ИТ Клъстер Велико Търново“ като отворена и достъпна среда за креативни и иновативни компании в ИТ областта с амбицията да популяризират възможностите за развитие на младите хора в този бранш. Поддържаните тесни връзки с ИТ фирмите помагат на преподаватели и студенти да следват най-новите тенденции, а работодателите да подбират още от студентската скамейка качествени специалисти, с които могат да осъществяват своите проекти.

Много хора определят математиката и информатика като трудни науки. Какви са постиженията в тези научни области във ФМИ?

М.Н.: В структурата на факултет „Математика и информатика“ има четири катедри – „Компютърни системи и технологии“, „Информационни технологии“, „Алгебра и геометрия“ и „Математически анализ и приложения“. Преподавателите (професори, доценти, доктори и др.) са доказани професионалисти в своите научни области и осигуряват високо качество на обучение на всички студенти: както от ФМИ, така и от другите структури на ВТУ. Те са ценени и търсени специалисти от много национални и международни организации, редакционни колегии на реномирани научни списания; включвани са за членове в национални комисии и авторски колективи на учебници, в екипи за разработване на научни публикации и проекти. Ежегодно ФМИ отчита над 100 участия в тази област.

Научната и международната дейност на факултета включва множество конференции, семинари, участия в научни проекти с постигнати значими научни, учебни и практико-приложни резултати. Налице са много мобилности на преподаватели и студенти по международни програми като Еразъм+ и по двустранните международни договори на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Ежегодно се осъществяват обмен и контакти с европейски и световни университети.

Научните форуми (конференции, кръгли маси) събират много хора. В условията на пандемията "Covid 19" как отбелязахте юбилейната годишнина от създаването на ФМИ?

М.Н.: В научния календар – 2020 на ВТУ бяха планирани три научни форума на ФМИ. Наложих да реструктурираме както визията, така и формата за провеждане на тези научни форуми. Юбилейната онлайн научна конференция „30 години факултет „Математика и информатика“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий““ следва традициите на факултета за споделяне на научни и образователни модели и идеи и изследователски резултати в областта на математиката, компютърните науки и образованието. Тя се осъществи на 28.11.2020 г. в онлайн формат и обедини

младите изследователи и утвърдените учени. Този форум бе тържествена среща за поколенията, които 30 години градят факултетската история. Конференцията осигури онлайн научно пространство за презентирание и обсъждане на изследователски резултати на утвърдени и млади учени в областта на математиката, информатиката и информационните технологии и образованието по математика и информатика. Макар и в трудни епидемични условия, форумите от Научния календар на факултета се проведеха на високо ниво и постигнаха своите цели. Пленарен доклад на конференцията изнесе първият декан на ФМИ проф. д-мн Недю Попиванов. Поздравление от името на ректорското ръководство поднесе проф. д-ин Милко Палангурски. Доклади представиха докторантите на факултета с подкрепата на своите научни ръководители. Този факт още веднъж показва силата на екипността и приемствеността в науката.

Надеждата ни за бъдещето е нашият факултет „Математика и информатика“ да се утвърждава и развива като съвременен и перспективен, подготвящ високоценени, добре реализирани и търсени специалисти за професиите на бъдещето. Те ще са търсен ресурс като надеждни професионалисти в областта на математиката, информатиката, компютърните науки и информационните технологии. Човешкият потенциал и високите постижения на студентите и преподавателите на ФМИ са най-ценната реклама и заслужената гордост на факултета и Университета.